

Кивлюк О.П.
доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри методології
науки та міжнародної освіти
НПУ імені М.П. Драгоманова

ФІЛОСОФСЬКА СУТНІСТЬ SMART-СУСПІЛЬСТВА ТА ЙОГО ВИКЛИКИ ЩОДО РОЗВИТКУ ОСВІТИ

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що поняття «SMART-суспільство» та його сутність відображає проблематику всієї сучасної філософської думки і не тільки, щодо взаємовідношення «людина-суспільство» в контексті розвитку цифрової цивілізації взагалі та освіти зокрема. Сучасні наукові дослідження спрямовані не тільки на загальнотеоретичне осмислення SMART - суспільства, а й на праксеологічну складову, яка підтверджує значимість впливу SMART-технологій на цивілізаційно-еволюційні суспільні процеси.

Методологія дослідження зводиться довикористання принципів та підходів: символічності, конструктивності, ідеалізації, систематичності, структурування, узагальнення тощо. Антропологічні та соціологічні методи наукового дослідження дозволяють розкрити сутність та значимість SMART- суспільства, яке має пряме відношення щодо самого буття людини, розвитку освіти, культури, економіки.

Проблема дослідження – концептуалізація вимірів SMART-суспільства в контексті розвитку STEM-освіти, як сучасного соціокультурного феномену та одного з головних трендів інформаційно-інноваційного суспільства.

Концепції розвитку SMART-суспільства. У сучасних науково-теоретичних дослідженнях називають наступні етапи розвитку цивілізації та її видозмін, а саме: Lifelong Learning Society (суспільство неперервного навчання), Digital Society (цифрове суспільство), Net-Intellect Society (суспільство мереженого інтелекту), Global Society (глобальне суспільство), Information Society (інформаційне суспільство), Silicon Society (кремнієве суспільство), SMART- суспільство і це не випадково, оскільки ми знаходимося у вирі високотехнологічного інформаційно-цифрового прогресу.

Концептуалізація вимірів SMART-суспільства забезпечує екстраполяцію інноваційно-інформаційних цифрових технологій, як результату інформаційної революції та науково-технічного прогресу, а мультиінформатизація соціуму сприяє гармонізації факторів освіти, культури, науки тощо. Не дивлячись на те, що термін «SMART-суспільство» вперше увів П. Друкер в 1954 році, перші літери якого мають значення: S – Seft-Directed, M – Motivated, A – Adaptive, R – Resource enriched, T – Technology, в сучасній літературі можна зустріти тлумачення

SMART-суспільства як «Розумне суспільство» тобто таке, що сприяє розвитку розумових технологій в контексті розвитку освітнього простору і цивілізації взагалі. «Ключовим у властивості «SMART» є здатність взаємодіяти з оточуючим середовищем, тому SMART – це властивість системи чи процесу, яке проявляється у взаємодії з навколишнім світом і наділяє систему здатністю:

- 1) адаптації до умов, що трансформуються;
- 2) самостійного розвитку і самоконтролю;
- 3) ефективного досягнення результату, що й повинна культивувати інноваційна освіта» [1, 90].

Перед філософською антропологією постає завдання вивчення і адекватної інтерпретації цих процесів, пошук адекватних відповідей на виклики інформаційної цивілізації і адаптації до них людини. У розв'язанні цієї проблеми питань більше, ніж відповідей. Термінологічний «паводок» неологізмів з прикметником «мережевий», «цифровий», «електронний» буквально захлеснув соціально-гуманітарну думку. В інтелектуальному просторі виникли й еволюціонують такі трансдисциплінарні концепції, як мережеве суспільство, нетократія, мережевий лібералізм, мережева економіка, мережеве мислення, мережева культура, мережева література, мережеве майбутнє, мережева війна тощо. Інформаційна революція кардинально посилила могутність медіально-мережевих технологій. Істотні ознаки новітньої доби є такими: 1) засоби масової інформації й телекомунікації спрямовують до «подвоєння» усних й письмових висловлювань; 2) природна сировина поступається місцем штучним матеріалам; 3) нові мікропроцесори скорочують час виробництва суб'єктивності; розвиток нано-біо-гено-нейро-інфокомп'ютерно-мережевих супертехнологій відкриває перспективу зміни життєвих форм та умов життя. Всі ці супертехнології посилюють відчуття відчуження й політику ошукування мас [3].

Розвиток цифрових та комунікаційних технологій та їх впровадження в освітній процес формує унікальні умови для виникнення нових відносин у сфері працевлаштування та економіки. В межах технології SMART-Стаффінгу формуються нові високотехнологічні підходи до залучення персоналу. Еволюція формування майбутнього висококваліфікованого спеціаліста відбувається в режимі від електронно-дистанційної форми навчання до створення SMART-університетів. В багатьох наукових дослідженнях розглядається розвиток таких галузей як SMART-транспорт, SMART-енергетика, SMART-місто, SMART-освіта, які у майбутньому призведуть до появи SMART-світу в умовах глобалізації.

Необхідною умовою формування SMART-суспільства є SMART-освіта, в основі якої лежать SMART-компетентності, як складової частини формування інформаційної компетентності, що включає в себе: знання про SMART-середовище та процесів формування взаємодій у ньому; вміння пошуку і використання SMART-ресурсів та SMART-технологій. Взаємодія

в SMART-середовищі має здійснюватися в контексті взаємодії медіа середовища і кіберпростору, що дозволяє особистості адаптуватися у відповідних умовах сьогодення [2].

STEM-освіта – це не тільки наукова теоретико-когнітивна модель освітнього процесу, але й практика, яка допомагає регламентації пізнавальної діяльності, в основі якої процеси культуротворчості. Культуротворчість STEM-освіти базується на рефлексії структури проектно-конструктивістської діяльності, в основі якої управління проектами креативно-творчої діяльності (нанотехнології, робототехніка, кіберпростір, віртуальна реальність тощо). Мета STEM-освіти – отримання нових знань, вмінь, компетентностей та інновацій задля потреб людини і саме вона підходить для проектно-творчої діяльності, так як базується на проектуванні чи конструюванні об'єкта.

Отже, STEM-освіта є основною складовою формування SMART-суспільства, що підтверджується існуючою системою конкурентоспроможності як освіти, так і держави, та слугує основою трансформації суспільства від інформаційного суспільства до SMART-суспільства, щоб бути основою високотехнологічного розвитку суспільства та творчої креативної особистості – людини-майбутнього, здатну працювати в інноваційно-інформаційно-ноосферно-цифровому суспільстві.

Ключові поняття: STEM-освіта, SMART-суспільство, цифрова цивілізація, SMART-освіта.

Література

1. Воронкова В.Г., Кивлюк О.П. Людина у освітньому просторі SMART-суспільства. Міждисциплінарні дослідження складних систем: [збірник наукових праць]. 2017. Номер 10-11. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. С. 89-96.
2. Воронкова В., Кивлюк О. Становление и развитие smart-философии как новой теоретической и прикладной науки XXI столетия. Conference Economy and Education: modern tendencies (2017, Opole, Poland). The Academy of Management and Administration in Opole, 2017. P. 297-302.
3. Соболев О. Становлення медіально-мережевої парадигми. Філософська думка, 2008, № 5, С. 3-15.